

DE SWARTE HAEN, EEN KWAK MET HEEL WEINIG ZEEG

Jan Abrahamse

De bruine zeilvaart is in Noord-Nederland een niet meer weg te denken activiteit. Op Waddenzee, Uselmeer en Friese meren vormen tjalken, bidders en aken een vertrouwd beeld. Er zijn verenigingen opgericht die uit historische, scheepvaartkundige, bouwkundige, nostalgische, recreatieve en economische redenen deze schepen laten varen. Eén zo'n schip is de Swarte Haen, van oorsprong een Volendammer kwak, één van de bekendste schepen van de Zuiderzee, die geschikt was om op de Noordzee te vissen. Dit 16 meter lange schip is uiterst zeevaardig en ingericht als een luxe motorzeiljacht, dat men kan huren voor zeil- of vistochten bij de firma De Haen B.V. te Gorredijk.

De kwak is een platbodem, die bekend is vanwege zijn forse vloeiende lijnen, waardoor het schip een uitstekende zeevaardigheid en voortreffelijke zeileigenschappen bezit. Het voorschip is rond, breed en hoog oplopend, terwijl het achterschip laag en open is. Het is 16 meter lang en heeft heel weinig zeege, dat wil zeggen dat de kromming van de bovenkant van het vrijboord gering is. De netten werden aan de achterkant van het schip binnen gehaald.

De Swarte Haen werd begin deze eeuw gebouwd in opdracht van de eerste eigenaar, die in Volendam bekend stond als 'Keesje van kleine Evert'. De tuigage van het schip bestaat uit een grootzeil, kluiwer en halfwinder, samen goed voor een zeiloppervlak van maar liefst 230 m². Voorts is het schip uitgerust met twee motoren van ieder 100 PK.

Uit de hand gelopen hobby

Zo'n acht jaar geleden hebben Freerk de Leeuw en Hein Huisman uit Gorredijk de toen geheel verwaarloosde kwak gekocht in Haarlem. Aanvankelijk werd de boot uitsluitend gebruikt voor het personeel en de relaties van de bouwmaatschappij De Leeuw Jellema uit Gorredijk, waar beide heren werkzaam zijn. Deze hobby dreigde uit de hand te lopen en daarom is De Haen B.V. opgericht, die gecoördineerd wordt door Joop de Ruiter, waar men reizen kan boeken voor een zeer luxe vaartocht. Een interview met Hein Huisman en Feike van Kammen.

De Swarte Haen op de Waddenzee

Naar welke gebieden gaat de voorkeur van de passagiers?

Voornamelijk naar de Waddenzee, daarnaast ook Noordzee en IJsselmeer. Een enkele keer gaan we naar Engeland, Denemarken of Noorwegen. Het schip is nl. erg zeewaardig. Toen het als vissersschip nog gebruikt werd, was dat al het geval. Botters visten toen op de Zuiderzee en kwakken zijn eigenlijk vergrote botters, die geschikt zijn voor het vissen op de Noordzee. De Haen B. V. heeft veel geïnvesteerd in de veiligheid van het schip. Een volledige veiligheidsuitrusting en navigatieapparatuur zijn aanwezig, zoals een zelfopblazend reddingsvlot, reddingvesten, zee-waardige rubberboot, marifoon, decca plaatsbepalingssysteem, radar, etc.

Wordt er ook gevaren op binnenwateren?

Och, je kunt leuk heen en weer varen in een kanaal, maar het schip is op zee in z'n element. Het is een platbodem, dus bijzonder geschikt om droog te vallen op de wadden. Daarbij komt verder dat hij 1.50 meter diep steekt.

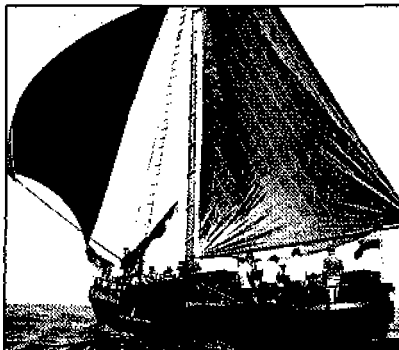
Een skûtsje vaart toch wel op het binnenwater?

Ja, maar een skûtsje steekt niet zo diep, is smaller en totaal niet zeewaardig.

Heeft de Swarte Haen een vaste bemanning?

Ja, dat wil zeggen er is een vaste schipper Berend Visser, een vroegere visser uit Harlingen, die ook voor het onderhoud zorgt. Daarnaast hebben we een hostess aan boord die zorgt voor maaltijden en drankjes. Beiden worden ingezet als er gevaren wordt.

Feitje van Kammen en Hein Huisman

De kwak onder zeil

Hoeveel mensen kunnen aan boord?

Als je een dagje uit varen gaat, kunnen er met mooi weer wel een man of twintig mee. Wil je de boot een paar dagen of een week huren dan kan dat ook, maar er is voor 12 personen slaappleegheid.

Doelgroep

Welke groepen maken gebruik van de Swarte Haen?
Onze eigen relaties nodigen we graag uit, dat zijn voor ons bedrijf promotionele activiteiten. Ook andere bedrijven maken er gebruik van. De laatste jaren zie je dat deze vorm van activiteiten veel navolging vindt in het bedrijfsleven. Maar ook andere groepen kunnen deze boot huren. Zo is verleden jaar een groep artsen uit Hongarije een aantal dagen gaan varen op de Waddenzee.

Wordt er reclame gemaakt?

Ja, maar we zijn bezig om dat te intensiveren. Er is een folder gemaakt die gericht verspreid wordt.

Hebben jullie veel last van concurrentie, want er zijn nogal wat charterschepen die op de Waddenzee varen?

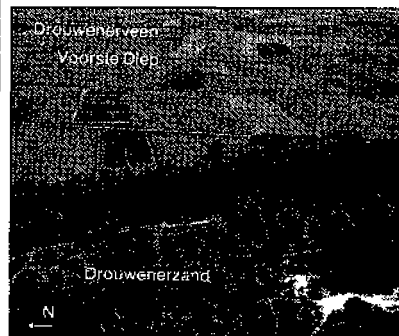
Dat is waar, maar de Swarte Haen is een bijzonder luxueus schip en De Haen B.V. heeft gekozen voor een doelgroep die gericht is op wat meer luxe en die dat ook kan betalen. Daar zien we een markt voor. In de bruine zeilvaart zijn maar weinig schepen die de Noordzee kunnen oversteken.

Is er contact met andere schippers van de bruine zeilvaart?

Heel weinig. Er is een vereniging tot behoud van botters en daar vallen kwakken ook onder. Er varen nog twee originele kwakken in Nederland. De Swarte Haen heeft een kajuit en een stuurwiel in plaats van een helmstok.

Gaat De Haen B.V. nog andere boten exploiteren?

Dat ligt niet in de bedoeling. Momenteel kunnen we de aanvragen aan. Het seizoen loopt van mei tot oktober. In de beginjaren was het schip niet dagelijks bezet en voor een goede exploitatie is dat wel nodig.

Hondsrug en Hunzedal bij Drouwen

De Hondsrug is het oostelijke en tevens hoogste deel van het Drents Plateau en loopt van Emmen naar de stad Groningen. Hondsrug en het Hunzedal vormen het aanzien van oostelijk Drenthe. Dat kwam tot stand tijdens de laatste landijsbedekking. De voorkant van het landijs stagneerde en kwam tot stilstand in wat nu Oost-Groningen is. Zo ontstond tussen het landijs en de Hondsrug een breed smeltwaterdal, de Oerhunte, die in noordwestelijke richting naar zee stroomde. Door de uitschurende werking van deze Oerhunte heeft de Hondsrug aan de oostzijde zijn steile helling gekregen. De Hunze, op de foto nog het Voorste diep geheten, had een belangrijke functie voor de turfafvoer uit de Veenkoloniën naar Groningen. Op de Hondsrug lagen rond 900 verschillende zandverstuivingen, die een bedreiging vormde voor de akkers, oa. het Drouwenerzand. In 1920 werden deze stuifzanden bebost door Staatsbosbeheer.

